



**Corpus Juris Canonici, Per Regulas Naturali Ordine
Digestas, Usuque Temperatas, Ex Eodem Jure, Et
Conciliis, Patribus, Atque Aliunde Desumptas, Expositi**

Opus, Tum In Rebus Obscuris Claritate, Tum Dispersis Collectione ac
delectu, in contrariis conciliatione, eximium, simulque Indicibus ac
Præfationibus, Notisque quamplurimis & exquisitis illustratum, ; In Tres
Tomos divisum

Complectens Prolegomena Ad Jus Canonicum In Se Et Universim
Consideratum

Gibert, Jean-Pierre

Coloniæ Allobrogum, 1735

Sectio IX. Notæ Historicæ circa Definitiones factas à Conciliis Generalibus,
in rebus Fidei aut Morum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74413](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74413)

conservationis ejusdem Ordinis. *SESSIO XIII.* expressè loquitur de modo opinandi per Nationes, *CONCIL. Tom. XII. pag. 1448.* In *Appendice* observatur, propositam fuisse quaestionem, an per Capita suffragia ferrentur, an per Nationes: responsum autem fuisse, quòd jure communi suffragia ferrentur per Capita; sed, si id fieret, fore, ut Pontifex vinceret; quia multò plures erant Praelati ex Italia, Pontifici dediti, muneribus aut promissis illecti, vel minis coacti, quam ex reliquis Nationibus; quaestionem autem indecisam mansisse, sed postea Nationes eam suo facto diremissè, separatos Conventus faciendo.

In eadem *Appendice*, à pag. 1739. ad 1752. cernitur, Nationem Hispanam reliquisse Pontificem *BENEDICTUM XIII. Petrum de Luna*, Conciliumque adivisè; tunc autem Nationi Anglicanae controversum fuisse jus unius vocis integræ, idè quòd satis magna seu numerosa non esset, ut unam ex aliis æquaret; itaque sufficere, ut dimidium unius vocis haberet, quo frueretur in Natione Germanica. Illa autem prolixè ostendit, unum suffragium integrum sibi competere debere, idque respondendo sigillatim omnibus rationibus præferentia Nationis Gallicanae, supra Anglicam. Cùm autem, ad finiendam hanc Controversiam, aliasve similes, quæ ex quarundam Nationum magnitudine, & quarundam exiguitate nasci poterant, propositum fuisset, ut rediretur ad priscum morem opinandi, per Capita, jure constitutum; Natio Anglicana respondit, quòd, in circumstantia præsentis, Jus commune servari non poterat, sine periculo operam amittendi, propter magnam copiam Episcoporum deditorum Pontifici, pluraque momenta adjecit, sumpta ex consuetudinibus Judæorum, apud quos, in multis casibus, suffragia per Tribus ferebantur; Universitatum, quæ per Facultates opinantur; Hæredum, Compatronorum, qui per stirpes, & non per Capita, vocem habent, Statuum, in quibus per Familias deliberatur. His exemplis, quæ satis plausibilia sunt, alia possent adjici, sumpta ex praxi Congregationum Regularium aut Sæcularium, in quarum Generalibus Conventibus sententiæ non feruntur per Capita, sed per Provincias, aut Districtus.

Aliud accedit momentum in gratiam modi opinandi per Nationes, nimirum, Nationes propiores loco, in quo Concilium celebratur, plures Episcopos ad illud mittunt, quàm remotiores; itaque multum aliis prævalent, in negotiis pertinentibus ad generale commodum omnium Nationum, posito quòd Episcopi per Capita opinentur: nusquam autem prævalent, sed perfecta æqualitas servatur, si per Nationes ferantur suffragia. Idem momentum inservire potest Nationibus, quæ, licet vicinæ loci celebrationis, tot in Concilio Episcopos habere nequeant, quot aliæ Nationes, idè quòd perpauci sunt in illis Nationibus.

Rationes supra expositæ rationem præbent distinguendi duplex rerum genus, quarum aliæ requirunt, ut suffragia per Capita ferantur, aliæ, ut per Collegia id fiat. Prioris generis sunt materiæ Fidei; quia omnium & singulorum Episcoporum specialiter in eis interest; idem foret de negotio prioritatis gradus inter Episcopos, si illud in Conciliis tractaretur; idem etiam foret, si in Concilio deliberaretur de subsidio super unumquemque Episcopum imponendo, ad Cruciatam contra Turcas.

Quaestiones prioritatis, inter Collegia, secundigenis sunt. Tales fuerunt eæ, quas Synodus *Constantinopol. I.* & Synodus *Calcedonensis*, Generales, discussèrunt, circa prioritatem Patriarchæ Constantinopolitani super Patriarchas Alexandrinum, Antiochenum & Hierosolymitanum; multum quippe horum trium Patriarcharum intererat, ut suffragia ferrentur per Collegia; quia Patriarcha Constantinopolitanus plures habebat Episcopos in suo districtu, quàm singuli, aut saltem nonnulli cæterorum.

Ad modum opinandi referri potest cura sententiam suam confirmandi à quolibet Patre adhibita, cùm de Fidei quaestionibus ageretur: puta aliquis dicebat, se talem Propositionem damnare, oppositamve adprobare, idè quòd hac consona foret Definitionibus jam factis, Doctrinæ Sanctorum Patrum, traditionibus Ecclesiæ suæ, illa verò iis adversaretur. Totidem superfunt exempla hujusmodi opinandi, quot in iisdem Conciliis referuntur suffragia circa argumenta Fidei: vide Concilia *Ephesinum* & *Calcedonense*. Imo Patres, ut ostenderent hanc consonantiam, legi jubebant Definitiones Fidei, & loca Patrum argumento congrua, ut patebit evolventi Concilia Orientalia.

Illud notabile est circa hunc morem, quòd, is observatus fuerit in receptione Epistolarum Pontificum, qui Capita controversa, & in Conciliis discutenda, definiverant. Vide Action. IV. Concilii *Calcedonensis*.

Denique, modus subscribendi pertinet quoque ad formam opinandi: nam subscriptio nihil aliud est quàm testimonium opinionis. Porò, ut infra patebit, subscriptiones concipiuntur verbis indicantibus, Episcopos agere quatenus Judices, etiam cum Pontifices Capita proposita definiverant, eorumque Definitio à Concilio recipiebatur. Hujus facti probationes existunt in Conciliis, quorum subscriptiones habemus. Earum insignior est in Actione VI. Concilii *Calcedonensis*. Nam, cùm Epistola *S. LEONIS*, quæ definebat, duas esse in *CHRISTO* Naturas, sine confusione, & mutatione unitas, recepta fuisset in Actione IV. Definitio autem Concilii confecta in Actione V. Patres eam subscribere in Actione VI. his verbis, *ego definiens, aut statuens subscripsi*.

SECTIO IX.

Note Historica circa Definitiones factas à Conciliis Generalibus, in REBUS FIDEI aut MORUM.

PAUCA sunt Concilia Generalia, quæ non fecerint aliquot Definitiones circa Fidem & Mores, sed illarum Forma sæpè multum discrepat, sicut earum Materia. Denique, illud iis Definitionibus peculiare est, quòd nusquam retractatæ, neque discussæ, neque in dubium revocate fuerint. Factum postremum in 2. *Observationum Generalium* probatum fuit. Primum ex parte expositum fuit, per *Notas*, circa causas convocationis Conciliorum Generalium; ibi enim vidimus, pleraque ex iis celebrata fuisse, ad faciendas Definitiones. Secundum itaque duntaxat probandum superest, sed prius expedit aliquot novas *Observationes* proponere, circa duo alia.

Viginti aut viginti & unum Concilia numerantur Generalia, 4. Constantinopolitana. 2. Nicæna. 1. Ephesinum. 1. Calcedonense. 5. Lateranensia. 2. Lugdunensia. 1. Viennense. 1. Pisanum. 1. Constantiensis. 1. Basileense. 1. Florentinum, & unum Tridentinum. Ex iis autem, septem sunt, quæ nullam Definitionem circa Fidem aut mores fecerunt. Scilicet, 2. & 4. Constantinopolitana: tria priora Lateranensia, primum Lugdunense, & Pisanum. Possent tamen attribui 2. & 4. Conciliis Constantinopolitanis Definitiones à Conciliis Generalibus præcedentibus factæ, quæ in illis innovatæ fuerunt; & in 2. novam receperunt formam Anathematismorum, qui sunt damnationes propositionum contrariarum, sub pœna anathematis ipso facto incurrendi, ab iis, qui illas tueri auderent. *CONCIL. Tom. V. p. 567. ad 579.* Præterea nonnullus est credendi locus, condemnationem errorum Origenis ad novem Anathematismos redactam, & relata *ibidem p. 635. ad 679.* adprobata fuisse à Concilio, illamque esse expositionem, de qua illud alloquitur Justinianus in Epistola sequenti, qua illud rogat, ut damnet atque anathematiset singula Capita errorum Origenis.

Quoad Concil. Constantinopolitanum IV, quod est Con-

Concilium Generale VIII. adeo verum est innovacionem Definitionum à Conciliis præcedentibus conditarum, quam facit, Definitionem cognominari posse, ut illa sic appelletur in *Indice*, qui *Tomo VIII. Conciliorum* præfixus est; quod profecto venit ex eo, quod Concilium ipsum, loquendo de Capitibus, quorum Definitiones innovat, dicit se illa definivisse; *definit subter annexa, CONCIL. Tom. VII. pag. 1145.*

Non hic enumerabimus Definitiones ab unoquoque septem priorum Concil. Generalium factas, non solum quia illa jam indicata fuerunt in *TITULO de Causis convocacionis*, sed etiam quia satis aliunde cognita sunt.

Ob rationem contrariam, contraria methodo utemur quoad Definitiones Conciliorum subsequenium, & exordiemur à Concilio *Lateranensi IV.* Observamus, duplex esse Caput ab illo procul dubio definitum. 1. Transsubstantiationem, seu conversionem totius substantiæ Panis & Vini, in substantiam Corporis & Sanguinis Jesu Christi. 2. Essentiam Divinam non esse rem à Personis realiter distinctam, ita, ut Trinitas in Deo sit, non Quaternitas; quod profecto & necessario à tali distinctione sequeretur. Tertium est Caput, quod ab hoc Concilio definitum fuisse videtur; nempe, Spiritus non habere corpora; nam substantiam spirituales opponit substantiæ corporeæ, mentem corpori, *CONC. Tom. XI. Part. 1. p. 142. ad 148.*

Concilium *Lugdunense II.* contra Græcos definivit, Spiritum Sanctum ab æterno à Patre Filioque procedere, velut ab unico principio, & unica operatione, *ibid. pag. 975.* Tres aut quatuor sunt novæ Definitiones in Concilio *Viennensi*: 1. est, S. JOANNEM, Evangelistam, dum refert, Militem lanceâ Christi latus aperuisse, undè exivit sanguis & aqua, secutum fuisse in hac narratione verum facti ordinem: 2. est, animam rationalem & intellectualem esse, per se ipsam, & essentialiter, formam corporis humani: 3. est, quod, cum unum sit Baptisma, sicut una est Fides, illud habere eandem efficaciam in parvulis & in adultis; & cum sit perfectum remedium ad salutem, operari in illis gratiam sanctificantem & virtutes, sicut in aliis, CLEMENT. I. *de Summ. Trinit.* 4. est, hæreticum esse, pertinaciter, asserere, usuram non esse peccatum, CLEM. *de Usur. §. 2.*

Facile foret ostendere, Concilium *Constantiense* multas Definitiones novas condidisse, quia damnavit errores *Joannis Viclesii*, *Joannis Hus*, & *Hieronymi Pragensis*, qui non pauci sunt, & quorum plures procul dubio novi sunt. Verùm, qui fuerint illi errores, mihi non videtur necessarium observare; sufficiet indicare locum, in quo factum illud reperiri poterit, vid. *Tom. XII. CONC. p. 122. ad 144.* Duas autem seligenus Definitiones particulares. Una respicit quæstionem, *an liceat occidere Principem, qui auctoritate sua abutitur?* Et dicitur, id nunquam, & nemini licere. *CONC. Tom. XII. p. 144.* Altera respicit *Communionem Laicorum sub utraque specie*; & dicitur, eam non licere sine dispensatione Ecclesiæ; puniendos autem esse Sacerdotes, qui Communionem eo modo distribuunt, nisi respiciant, *CONC. Tom. XII. p. 100. 101.* Est alia Definitio ab eodem Concilio facta, quæ non minus est notabilis; scilicet Concilium Generale Universalem Ecclesiam representans esse supra Pontificem, ita, ut hic teneatur, sicut alius quilibet filiorum ejus, illius Decretis obtemperare, in rebus, quæ mores aut reformationem spectant.

Definitio hæc multis in locis innovata fuit à Concilio *Basileensi*, sed specialiter *SESS. XXIII.* ubi tria addit: 1. eam pertinere ad fidem, 2. indè sequi, non licere Pontifici transferre Concilium, aut illud dissolvere, absque ejus consensu; hanc autem consequentiam pertinere quoque ad fidem. 3. Pro hæreticis habendos esse omnes, qui his veritatibus resistunt.

Idem Concilium innovavit quoque definitionem

Concilii *Constantiensis* circa Communionem Laicorum sub duplici specie, eamque extendit ad Clericos, qui non consecrant Eucharistiam, adjiciendo, quod, per sublationem Calicis, occurritur periculo irreverentia, nullumque communicantibus infertur præjudicium, quia sub unaquaque specie Christus totus continetur. Observat præterea, quod, cum Ecclesia teneatur curare, ut huic Sacramento debita reverentia exhibeatur, ad eam pertinet discutere quando & quomodo Communionem sub duplici specie concedi potest, sine periculo profanationis; undè concludit, nullam personarum, quæ non consecrant Eucharistiam, posse recipere Communionem sub duplici specie, sine licentiâ Ecclesiæ.

Idem Concilium *SESS. XXXVI.* definivit præterea quodammodo Virginem sacram conceptam fuisse sine peccato, declarando, doctrinam hanc ab omnibus Catholicis, ob multas rationes, adprobendam & suscipiendam esse, & prohibendo contrarium doceri.

Decretum Unionis Ecclesiæ Græcæ cum Ecclesia Latina factum à Concilio *Florentino*, relatumque *CONCIL. Tom. XIII. p. 510. fert 1.* Spiritum Sanctum ab æterno procedere à Patre Filioque, velut ab unico principio, & unica spiratione, quod jam in Concilio *Lugdunensi II.* definitum fuerat: 2. Processione hæc Spiritum Sanctum à Filio, sicut à Patre accipere essentiam & subsistentiam: 3. Filium à Patre in sua generatione accipere potestatem communicandi utramque Spiritui Sancto: 4. Clausulam *Filioque*, Symbolo additam fuisse tantum ut exponeretur veritas contenta in verbis *ex Patre procedit*; nempe, Spiritum Sanctum procedere quoque à Filio, quia Filius Patri æqualis est in rebus omnibus, & proindè in potestate circa Processionem Spiritus Sancti. 5. Valide consecrari in Fermentato, sicut in Azymo, & utramque Ecclesiam, circa hoc caput, usibus suis stare debere. 6. Eos, qui moriuntur in gratia Dei, sed nondum absoluta sufficienti satisfactione pro peccatis suis, eam absolvere in Purgatorio, eorumque animam illic juvari per suffragia Fidelium viventium, nempe Missas, Orationes, eleemosynas, aliaque opera pia. 7. Animas eorum, qui post Baptismum non peccaverunt, & personarum, quæ plenè satisfecerunt dum viverent, absque Purgatorio, recipi in Cælo, ubi unum Deum vident in Tribus Personis; sed magis aut minus perfectè, pro meritum suorum ratione: animas verò eorum, qui moriuntur in peccato mortali actuali, aut in peccato originali, cadere in Infernum, ubi, pro iniquitatis suæ modulo, cruciantur. 8. Sanctam Sedem Apostolicam habere Præmatum super omnem Terram, & Summum Pontificem esse Successorem Petri, verum Vicarium Christi, Caput omnis Ecclesiæ, Patrem & Doctorem omnium Christianorum; eum in Petri personâ accepisse plenam potestatem pascendi & regendi Ecclesiam Universam, prout continetur in Actis Conciliorum Oecumenicorum.

Et hæc sunt omnes Definitiones in prædicto Decreto contentæ. Quoad capita Decreto pro Armenis inserta, illa Definitionibus hujus Concilii annumerare nolumus, quia Decretum hoc à Pontifice factum fuit, post Patrum abscissionem; & quidem Pontifex in eo non dicit, sicut in præcedenti, factum illud fuisse, Sacro Universaliter approbante Concilio Florentino. Præterea, Pontifex nullo in loco posterioris hujus Decreti dicit, se facere Definitiones, sed tantum, se præscribere eas, quas Armenii debent accipere, circa fidem Mysteriorum Trinitatis & Incarnationis, idque, quod docere debent & in praxi servare, circa septem Sacramenta. In præcedenti verò Decreto, verbum *definimus* non semel adhibetur.

Unica est definitio in Concilio *Lateranensi*, sub *JULIO III.* inchoato, & à *LEONE X.* absoluto, nempe, Animam rationalem esse immortalem, & singulos Homines animam propriam habere. Cum duplex error definitione hac damnatus, proveniret ex Philosophia Paganorum aut aliorum Infidelium, Synodus præcipit Professo-

Professoribus, ut numquam Discipulos suos doceant opinionibus contrariis doctrinæ Jesu Christi, nisi subjungendo contrariam fidem Catholicæ doctrinæ; & ne studium nimium Litterarum aut Philosophiæ, sine studio Theologiæ, aut Juris Canonici noceat, vult Synodus, ut insumpto, circa Litteras & Philosophiam, quinquenio, transeat ad studium Theologiæ aut Juris Canonici, CONCIL. TOM. XIV. Sess VIII. p. 187.

Novæ definitiones à Concilio Tridentino factæ, nimis numerosæ & notæ sunt, ut eas referamus. Sufficiet observare, eas versari circa Scripturam Sacram; circa Peccatum Originale; circa Gratiam & Justificationem; circa Sacramenta in genere, & singula in specie; circa Jejunium; circa Invocationem, & Reliquias Sanctorum; circa Purgatorium, & Indulgentias: uno verbo, circa omnes errores Religionis Reformatæ, ita ut, ad cognoscendum facile definitiones à Concilio Tridentino factas, noscendi sint errores illius Religionis. Constat enim, Concilium definire contra eorum Doctrinam, circa capita, in quibus errant.

Hic definiunt Observationes supra primum caput discutendum, circa definitiones Conciliorum Generalium. Quoad tertium; unica res notanda est nempe, Concilium Tridentinum videri ad examen vocavisse duo capita, circa Eucharistiam, jam definita à quarto Concilio Lateranensi; scilicet, Præsentiam Realem, & Transsubstantiationem: nam Concilium hoc Lateranense duo hæc capita refert in Titulo de Summa Trinitate CONCIL. TOM. XI. tanquam pertinentia ad fidem, quam profitetur; & Concilium Tridentinum, probata præsentia reali, in Capite 2. sessione. XIII. & Transsubstantiatione, in capite 4. definit primam Canone. 10. & secundam Canone 20. ejusdem sessionis. Sed dicendum est, vel Concilium Lateranense non discussisse hæc duo capita, quia tunc illa non controvertentur, illa autem inseruisse suæ Confessioni Fidei, tanquam duos articulos ab omnibus creditos: vel Hereticos, qui Præsentiam Realem & Transsubstantiationem negabant, rejecisse autoritatem hujus Concilii Lateranensis, admittendo solum Doctrinam quatuor priorum Conciliorum Generalium.

Jam ad secundum caput deveniendum est, nempe Formam definitionum à Conciliis Generalibus factarum, resque notabiliores colligendæ. Hic aliquantulum immoramur quia nonnulla reperimus discrimina nondum observata.

Primum & secundum Concilia Generalia suam definitionem fecerunt sub nomine *Symboli*, in quo fidem Ecclesiæ exponunt, circa Mysterium Trinitatis, & Mysterium Incarnationis, & speciatim, circa caput ab hæreticis controversum, inter utrumque Symbolum aliquot sunt differentiæ attentione dignæ. Prima est, Symbolum Nicænum, post expositam Ecclesiæ fidem, pronuntiare anathema in eos, qui definitioni suæ, circa caput controversum, contradicunt; id autem omitti in Symbolo Constantinopolitano.

2. Posterius hoc Symbolum substantiæ Symboli Nicæni quadam verba adjicit, ut clarius assereret Divinitatem Spiritus sancti, & præ cæteris, hunc ex Patre procedentem, aut Patre & Filio, adorandum & glorificandum. Unum præterea articulum inserit, circa Ecclesiam: Unum, quoad effectum Baptismi, nempe remissionem peccatorum: unum, pro Resurrectione: unum denique, pro vita sæculi futuri.

3. Concilium Generale, scilicet Ephesinum, definitioni suæ nomen Decretum tribuit. Illud in duas partes dividitur. Prima, ne aliud Symbolum quam Nicænum conficiatur, quâcumque de causa, vetat, sub penâ depositionis contra Episcopos & Clericos, & Excommunicationis, contra Laicos. Secunda pars easdem penas decernit in eos, qui cum *Charisio* & *Nestorio* dicunt; duas esse in Jesu Christo Personas, & Virginem Sacram non esse Dei Ma-

trem. CONCIL. TOM III. p. 690.

Definitio Concilii Calcedonenfis definitio nomen gerit. Ipsi inferuntur Symbolum Nicænum, Symbolum Constantinopolitanum, & Doctrina Concilii Ephesini; adjiciturque, duas esse in Jesu Christo Naturas, sine ulla confusione aut mutatione unitas inseparabiliter in una Persona, suasque Proprietates post unionem servantem.

Definitio Quinti Concilii Generalis nuncupata fuit *Sententia*: fertur ea adversus tres personas *Theodoretum* Mopsuestanum, *Theodoretum*, & *Ibanem*, Episcopum Edessenum, & contra aliquot eorum scripta; ideo, quod hæc perverfæ Nestorii Doctrinæ faverint. Id necessarium fuit, inquit, quia, cum Synodus Calcedonenfis hos tres viros ad communionem suam admiseret, metuendum erat, ne quis, indè trahens occasionem eorum scripta comprobandi, concluderet, Nestorium à Concilio Ephesino, injustè damnatum fuisse.

Duæ sunt, præterea, res in hac sententia notabiles: prima est, quod dicitur de necessitate atque utilitate Conciliorum Generalium, ad sopiendas controversias circa doctrinam, sumptum ex duobus locis; nimirum ex Apostolorum exemplo, qui Concilium celebraverunt super questione, an observatio præceptorum Judaicorum ad salutem necessaria esset, in quo suam quisque sententiam per Scripturas comprobavit; ex quatuor priorum Conciliorum Generalium exemplo, quæ ad conficiendas ejusmodi lites congregata fuerunt, easque definiverunt, tenebras mendacii per mutuam lacrimis communicationem dissipando;

Altera res attentione digna, est, quod, cum Pontifex multoties rogatus, ut conveniret ad Concilium isque tamen recusaret, Synodus nihilominus processit ad definiendas controversias, quarum occasione coacta fuerat; cujus actionis has rationes affert: quod unusquisque pro se rationem Deo sit redditurus: quod eos, qui minimum fidelium scandalifaverint magna supplicia maneant; erat autem periculum ne scandalifaretur Imperator, primus fidelium ex ordine Laicorum: quod Deus S. Paulo præcepit, ut sine metu loqueretur ipsi pollicendo, se futurum cum eo, facturumque, ut nemo illi noceret.

Idem Concilium eandem definitionem in aliam formam convertit, eam dividendo in capita XIV. quæ singula clauduntur per anathema in eos, qui contrarium ipsius, circa idem argumentum, asserent. Doctrina Ecclesiæ circa Mysterium Incarnationis, hic optimè exponitur.

Definitio Sexti Concilii Generalis, commune nomen, retinet, ipsi, perinde ac Calcedonenfi inserta fuere Symbola Nicænum & Constantinopolitanum, & quoad controversiam definitam in eo circa voluntatem Christi, dicitur, duas esse in eo Voluntates, Humanam & Divinam; sicut duæ sunt Naturæ, Humana & Divina; quia Scriptura, Concilia SS. Patres asserunt utramque Naturam esse perfectam; undè sequitur, unamquamque suam Voluntatem habere; & quia Pontifex *Agatho*, in sua ad Imperatorem Constant. Epistola, præcipua loca Scripturæ, Conciliorum, & Sanctorum Patrum collegerat, idemque fecerat Concilium 125. Episcoporum Romæ, eandem ob causam, habitum; Synodus utriusque Epistolæ mentionem expressam facit, nec non Scriptorum sancti Cyrilli contra Nestorium, & eorum, quæ ad Orientis Episcopos direxit. Quoad Concilia; nullum quinque præcedentium omittitur. Sanctus *Athanasius* & *Gregorius Nissenus* in hac definitione pariter laudantur.

Terminus vocatur definitio facta à septimo Concilio Generali, seu *Nicæno II.* contra hæresim Iconoclastarum congregato; quia terminavit Controversiam. Ipsi inferuntur Symbolum Constantinopolitanum, cum clausula *Filio-que*, nec non epitome Definitionum Conciliorum præcedentium: tum, deveniendo ap hæresim quæ dam-

damnanda erat, exponitur Ecclesiæ fides, pronuncianturque penæ in contradictores Fidei Ecclesiæ: fides est, quod honore digna sit figura Crucis; item Imagines Salvatoris nostri Jesu Christi, Virginis, Apostolorum, Martyrum, sive pictæ, sive sculptæ, in domibus, perinde ac in Ecclesiis, in Vasis, Ornamentisque Sacris, sicut super muris, honore, inquam, simili, ei, qui rei, quam representant, exhibetur, & in eo situs est, quod cera, thus, similiæ ipsi offerantur: quamvis hic honor vocari possit Adoratio, quatenus eo verbo intelliguntur Salutatio, Veneratio, Cultus; plurimum tamen à vera Adoratione discrepat, in eo sita, quod is, cui illa exhibetur, pro Supremo rerum omnium Domino agnoscat. Penæ in contradictores latae sunt; primò, depositio Episcoporum & Clericorum. 2. Excommunicatio Monachorum, & Laicorum. Evangelium hic annumeratur rebus, quibus debetur veneratio, perinde atque Imaginibus.

Terminus pariter vocatur definitio ab Octavo Concilio Generali facta, quamvis mores tantum respiciat. Nihilominus hic refertur substantia definitionum à Conciliis præcedentibus factarum, quæ, ut cum Decreto sequenti connectantur, observatur, violationem præceptorum Dei non minores turbas & divisiones gignere, quam controversias circa fidem: tum, insinuat, præceptum inviolandum illud esse, quod prohibet ambitionem, quæ deposito innocenti novum substituit, ut factum fuerat in spoliatione *Ignatii* & electione iniqui, perversi, & impii *Photii*. Denique, ad medendum huic malo, Concilium confirmat sententiam *Nicolai*, Pontificis, circa restitutionem *Ignatii*, Patriarchæ, novumque anathema in *Photium* pronuntiat.

Generali nomine *Decreti* donantur definitiones à Quarto Concilio Lateranensi factæ: *Decreta Generalis Concilii Lateran. 4.* Disponunturque sub forma Symboli: *firmiter credimus. Cap. I.* Concilium proficitur plura capita, velut ad fidem pertinentia, quæ in nullâ definitione conspiciuntur. Primò, Mentem non habere corpora. 2. Panem & vinum transsubstantiari in Corpus & Sanguinem Jesu Christi, per vim consecrationis. 3. Sacerdotium ad minus requiri, in Ministro, ut hanc mutationem operetur. 4. Baptismum à quolibet collatum, secundum Ecclesiæ morem, esse validum. 5. Nullum esse peccatum post Baptisma admittum, quod penitentia reparari non queat. 6. Conjugatos, qui Deo, per fidem atque opera, placent, mereri vitam æternam, perinde ac Virgines & continentas.

Reliquæ definitiones ejusdem Concilii *Censuræ* formam habent: nam, damnando opinionem Abbatis *Joachimi*, qui dicebat, Essentiam Divinam esse aliquid realiter à Personis distinctum, ejus absurditas, falsitasque demonstrantur pluribus ratiociniis, & variis Scripturæ locis, iis præsertim, quæ Trinitatem duntaxat in Deo esse probant, & quæ proinde huic opinioni diametraliter opponuntur, quæ Quaternitatem in Deo inducit, nempe tres Personas, quæ non sunt essentia, & Essentiam quæ, non est Trinitas.

Constitutio vocatur definitio Concilii Lugdunensis II. circa Processionem æternam Spiritus Sancti à Filio, perinde atque à Patre, tanquam ab unico principio, & unica spiratione: hæc præfigitur Decreto, quod dicitur *Constitutio GREGORII X.*, & sub forma Symboli concipitur, *fideli & devotâ professione fatemur.*

Definitio Concilii Viennensis Corpori Juris inserta, sub generali nomine *Constitutionum CLEMENTIS V.* formam singularem habet. In prima Parte Concilium probat veritatem definitionis suæ: in 2. Concilium damnat unam propositionem, velut fidei adversam, vultque, ut, pro hæretico habeatur, quicumque illam tuebitur: in Tertia parte, Concilium inter duas opiniones eligit, declarando, quænam sibi probabilior videatur, & præcipiendo, ut illa recipiatur.

Ex tribus definitionibus particularibus Concilii Constantiensis, una censuræ, fundamentis conjunctæ suis, formam habet; ea nempe, quæ versatur circa Communionem sub unica specie Panis quoad Laicos, consuetudine institutam, & necessariam, ut auferretur periculum irreverentiæ: altera, censuræ simplicis formam habet, continens solummodo damnationem propositionis, de qua agitur, cum ejus qualificationibus; nimirum ea, quæ dicit, nunquam licere occidere Principem auctoritate sua abutentem, hæreticos nuncupando eos, qui contrarium pertinaciter asseverant: Tertia est mera declaratio veritatis, quam Concilium probatione non indigere credebatur; scilicet, Concilium Generale Universalem Ecclesiam representans, auctoritatem suam immediate à Christo habere, neminemque esse cuiuscumque eminentis dignitatis, qui non debeat obtemperare Decretis ejus circa fidem, reformationem morum, extirpationem schismatis.

Hæc ipsa definitio iisdem verbis iteratur in pluribus locis Concilii Basileensis, quod illi duas consequentias annexit, quas ad fidem, sicut earum principia, pertinere dicit. Eiusdem definitio circa Communionem sub unica specie, quoad eos, qui Corpus J. Christi non offerunt, sumitur quoque ex Concilio Constantiensi, iisdem fere verbis; itaque, quoad utrumque caput, nihil est notabile in Concilio Basileensi, quoad formam; & quoad tertiam, Decretum circa conceptionem immaculatam Virginis illud eandem ferè formam habet, ac tertium Decretum Viennense, quod ex duabus opinionibus potiorrem elegit, cum hoc tamen discrimine quod hic prohibetur, opinionem contrariam asseri; Viennense autem liberum iudicium relinquit.

Quod vocatur *Definitio Concilii Florentini*, Conc. Tom. XIII. p. 509. proprie species est *concordati*, inter Ecclesias Græcam & Latinam initi, circa aliquos fidei articulos, inter utramque controversos, & nonnulla capita disciplina, in quibus discrepant, in quo conveniunt de expositione controversiam tollente: id locum habet in doctrina circa Processionem Spiritus Sancti; vel Ecclesia Græca disertè recipit aliquos articulos, quos respuere videbatur: tales sunt validitas consecrationis in Azymo; existentia Purgatorii; glorificatio animarum, quæ nihil expiandum habent; primatus Pontificis: vel utraque consentiunt, ut altera ritum suum retineat, ut sit quoad consecrationem in fermento & Azymo: vel denique, Ecclesia Latina confirmat Patriarchæ Constantinopolitano, secundum gradum inter omnes Patriarchas, quorum primus est Pontifex.

Definitio Concilii Lateranensis V. circa Immortalitatem Animæ rationalis, & multiplicationem Animarum, pro Corporum Humanorum numero, *Bulle* nomen habet, estque censura suis fundamentis innixa. Vide Tom. XIV. CONCIL. Quædam insuper remedia proponit, ad preveniendos errores, quos damnat. Notandum est obiter, quod cum hæc Bulla lata fuisset in Sessione publica, duo Prælati ipsi contradixerunt, unus, dicendo, Philosophos non docere opinionem unitatis Animæ in omnibus Hominibus, sed hanc illis falsò à Theologis imputari; alter, asserendo, non decere Philosophiæ Professores obligare ad docendum & probandum veritates fidei opinionibus erroneis Paganorum Philosophorum contrarias.

Peculiare Concilio Tridentino videtur, in *Canones* redigisse ferè omnes suas definitiones, cum Anathemate in contradictores, exposita, prius in Decretis, Ecclesiæ doctrina, eaque validius testimoniis confirmata. Diximus ferè; quia sunt Decreta, quibus nulli subiaceant *Canones*. Talia sunt Decreta circa Libros Sacros, Editionem vulgatam, Peccatum Originale, Purgatorium, Invocationem Sanctorum, Reliquiarum venerationem, Imaginum cultum, Indulgentias, Ciborum delectum, & pro Jejunio, Indice, Catechismo, Breviario, Missali.

Nonnulli

Nonnulli Canones non præceduntur per Decreta, tales sunt Canones circa Sacramenta in genere, Baptismum, & Confirmationem: tales etiam Canones circa Matrimonium, quibus mera præit Præfatio, sub Titulo, *Doctrina de Sacramento Matrimonii*, & in qua pars Argumenti Canonum exigua attingitur. Non aucti fuimus dicere, Concilium Tridentinum unicum esse Generalium, quod suas definitiones in *Canones* redegerit: nam simile quidpiam videtur in Concilio Generali V. quod eandem ferè rem fecit, & discrimen est, quod Concilium hoc, definita unica facti questione, Personæ Unitatem in Christo ejusque consequentias indirectè respiciente, redegerit in *Canones*, seu *Capitula*, fidem integram Ecclesiæ circa Unitatem, & Incarnationem, quæ in Conciliis præcedentibus exposita fuerat.

SECTIO X.

STATUTA DISCIPLINÆ à Conciliis Generalibus condita.

Quatuor sunt tantum Concilia Generalia, quæ Statuta circa Disciplinam non fecerint, duo vetera, & duo recentiora: imò Concilium aliud deinde convocatum fuit, ut suppleret defectum duorum, Conciliorum veterum, quæ sunt *Quintum & Sextum* Illud autem est Concilium Constantinopolitanum in Trullo dictum, quod magna autoritate pollet apud Græcos, & vulgò receptum est à Latinis; quoad Capita, quæ Ritui Latino non repugnant. Cum illud Statuta fecerit pro duobus Conciliis, magnus eorum numerus est, nempe C. I. qui cujuscumque alii Concilii Statuta excedit, excepto Concilio Tridentino.

Duo Concilia recentiora, quæ nullum fecerunt Statutum circa Disciplinam, sunt Pisanum Anno MCCCCIX. & Florentinum MCCCCXXXVIII. Et, quoad hoc, dici potest, ei sufficisse Statuta facta in Concilio Basileensi, cujus membrum erat, cum eodem tempore celebratum fuerit ac Basileense, nec non plures à Patribus Basileensibus ad illud convenerint.

Quod ad Concilium Pisanum, nullum Statutum faciendum habuit, quia coactum fuit solum, ad dirimendam Litem inter *Benedictum XII.* & *Gregorium XII.* de Pontificatu, quod præstitit. 1. Jubendo sub pœna depositionis; ut Pontificatum abdicarent. 2. Ferendo hanc pœnam in eos, ob illorum pertinaciam; 3. Eligendo *Alexandrum V.* in eorum locum.

Non semper idem Nomen adtributum fuit Statutis, quæ Concilia Generalia fecerunt; sed quædam vocantur *Canones*; qualia sunt omnia, quæ ab *Ocho* Conciliis Orientalibus facta fuerunt, qualia etiam ea, quæ in *Primo & Secundo* Lateranensibus facta fuerunt. Alia vocantur *Decreta*: qualia sunt Statuta *Tertii & Quarti* Conciliorum Lateranensium: talia etiam pleraque Conciliorum Constantiensis & Basileensis: talia etiam omnia Concilii Tridentini. Alia vocantur *Constitutiones*: qualia sunt Statuta *Secundi* Lugdunensis, & Concilii Viennensis. Denique, multa *Bulle* Nomen acceperunt: qualia sunt nonnulla Concilii Constantiensis & Basileensis, & omnia *Quinti* Lateranensis.

Statuta facta à Conciliis Generalibus versantur maxime. 1. Circa Jura Honorifica Pontificis, Patriarcharum, Primatum, Metropolitanorum, Episcoporum, & Prælatorum inferiorum. 2. Circa Officia, seu Obligationes Ecclesiasticorum Virorum.

3. Circa Electiones ad Dignitates Ecclesiasticas, aliisque modos ipsis providendi.

4. Circa Impedimenta Canonica, quoad Ordines, Dignitates, & alia Beneficia, seu Officia Ecclesiastica.

5. Circa modum administrandi Sacramenta, & Dispositiones quas requirunt, undè nascuntur Impedimenta Matrimonii.

6. Circa Judicia Causarum Ecclesiasticarum, tam Civilium, quam Criminalium, & specialiter, ordinem procedendi in Litibus, qui Judicialius dicitur.

7. Circa Regimen & administrationem Bonorum Ecclesiasticorum.

8. Circa Privilegia, Exemptiones, Immunitates, tam quoad Personas, quam quoad Bona.

9. Circa Officium Divinum, & Modum illud Celebrandi.

Nullum equidem est illorum Statutorum, quod ad aliquod ex illis Capitibus non pertineat, quod ut probetur, Iustrandi sunt *Canones* Quatuor Priorum Conciliorum Generalium, quæ id continent, quod Ecclesia pulcherrimum utilissimum & venerandissimum decrevit circa Disciplinam. Opera exigua, fructus erit magnus.

Et quidem, evidens est, *Canonem* I. Concilii Nicæni, loquentem de Ordinatione eorum, qui facti fuere per vim, aut Medicorum præcepto vel propria voluntate, pertinere ad Impedimenta Ordinum. Idem est de *Canon.* 2. qui Neophitos ab Episcopatu Sacerdotioque excludit: de *Can.* 9. & 10. deponentibus eos, qui, post aliquod grave facinus admissum, speciatim Idololatriam, Ordines acceperunt. *Can.* 3. vetans, ne Clerici mulieres alienas apud se habeant, Clericorum Officia evidenter respicit: idem est de *Can.* 17. Qui Usuram sordidumve lucrum iis interdicat: nec minus perspicuum est, *Can.* 4. pertinere ad Electiones, cum jubeat, ut Episcopus ab omnibus eligatur Provinciæ Episcopis, nisi legitimo detineantur impedimento, quo in casu, tres eorum saltem interesse, ceteri consensum mittere debent: adfinis est 2. Pars *Canonis* 6. quæ declarat, Episcopum sine Metropolitanis participatione electum, non esse Episcopum; si verò ex consensu omnium Episcoporum Provinciæ, duobus aut tribus tantum præ affectu repugnantibus, electus fuerit, judicium pluralitatis vincere debere. Adjice *Canones* 15. 16. prohibentes, ne Clerici ab una Ecclesia in aliam transmigrant: nam receptio in secunda Ecclesia quoddam genus est Electionis seu Provisionis Beneficii.

Can. 5. loquitur de Judiciis Ecclesiasticis Extraordinariis, & de Revisione horum Judiciorum ad cognoscendum, utrum affectus, an levitas in ea influxerint, & de Conciliis Provincialibus, quæ bis hunc in finem habenda erant.

Dubitari non potest, quin *Canones* 6. & 7. Jura Honorifica Prælatorum Superiorum respiciant; nam *Can.* 6. plenam Alexandrino Episcopo potestatem attribuit super Ægyptum, Libyam, Pentapolim, quia jam illius compos erat, & Romanus Episcopus parem habeat autoritatem in Provinciis sibi subditas: item alias Ecclesias in suis Privilegiis, dignitatibus, & autoritatibus servat. *Can.* 7. definit, ut Episcopus Hierosolymitanus solitis honoribus fruatur, servando tamen Cæsaream Metropolim ejus in propria dignitate, id est Hierosolymitano attribuitur præfessio, Metropolitanum autem servantur cetera Jura, v. g. præsidendi Electioni & Judiciis, convocandi Concilium Provinciæ, convocandi Suffraganeos. Adfinis est *Can.* 8. qui determinat Jura Clericis Novatianis post eorum abjuracionem concedenda; scilicet omnia eademque, quibus fruntur Clerici Catholici, nisi fortè Ordines acceperit aliquis Novatianus sub eodem titulo ac aliquis Catholicus, quo in casu honores Catholico reservantur quamdiu vixerit, linquitur Episcopo facultas quem & quantumlibet honorem impertiendi.

Canones II. 12. & 13. penitentiam Fidelium nec non Cathecumenorum, ob perfectionem lapsorum, ordinantes legi nequeunt, quin agnoscat eos pertinere ad administrationem Sacramentorum. Ad eos accedunt *Canon.* 13. jubens dari Viaticum Penitentibus periculose ægrotantibus ante completam penitentiam, & *Can.* 18. vetans, ne Diaconi Communionem Sacerdotibus distribuant, eamve antè Episcopos accipiant. Hic ultimus *Canon.* ad Jura Honorifica referri potest, maxime in eo, quod dicit circa finem, Diaconos in medio Presbiterorum sedere non debere. Manifestum est, ad Sacramentorum administrationem pertinere *Canonem* 19. jubentem, rebaptisari Paulianistas ad Ecclesiam revertentes, & post Baptismum

reor-